

Національна академія педагогічних наук України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
Відділ змісту і технологій навчання дорослих
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Факультет мистецтв
Кафедра теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової
підготовки вчителя

ЧАС МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

**«ОСОБИСТІСТЬ У МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРИ
СУЧАСНОЇ ЄВРОПИ»**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ТА МАТЕРІАЛІВ
V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
20-22 квітня 2017 року**

TIME OF ART EDUCATION

Collection of theses and materials of V International Scientific-Practical Conference
«PERSONALITY IN ARTISTIC SPACE OF MODERN EUROPE»

April 20-22, 2017

Харків
Україна

УДК 37.032
ББК 85я43
Ч-24

Редакційна колегія:

Калашник М.П. - доктор педагогічних наук, професор
Матвєєва О.О. - доктор педагогічних наук, доцент
Смирнова Т.А. - доктор педагогічних наук, професор (голов.ред)
Соколова А.В. - доктор педагогічних наук, професор
Тарарак Н.Г. - доктор педагогічних наук, професор
Ткаченко Т.В. - доктор педагогічних наук, професор
Тушева В.В. - доктор педагогічних наук, доцент
Филипчук Н.О. - доктор педагогічних наук, професор

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди Протокол №2 від 15.03.17 р.

У збірнику викладено тези та матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, в яких викладено результати наукових, експериментальних, теоретичних та практичних досліджень з питань мистецької освіти. Збірник розраховано на студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, здобувачів, педагогічних і науково-педагогічних працівників науково-дослідних інститутів, ВНЗ, учителів.

Ч-24 Час мистецької освіти «Особистість у мистецькому просторі сучасної Європи: зб. тез та матеріалів V Міжнар. наук. - практ. конф. (20-22 квітня 2017) / заг. Ред. Т.А. Смирнова. – Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2017 – 91 с.

ISBN 978-617-7298-28-0

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

Автори статей несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Мова видання: українська.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2017

УДК 37.032

ББК 85я43

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2017

© Федорко М. Ю., видавець, 2017

ISBN 978-617-7298-28-0

Голубінка Х.М.	
ТВОРЧА ПОСТАТЬ БОГДАНА-ЮРІЯ ЯНІВСЬКОГО.....	26

Панасенко Ю.А.	
ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ БАНДУРИСТА ВІРТУОЗА С. БАШТАНА.....	29

Сотникова Л.О.	
МИКОЛА ЯКОВИЧ ЧАЙКІН – ВИКЛАДАЧ, КОМПОЗИТОР, ХАРКІВ’ЯНИН.....	31

4. ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ПРОСТОРІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ЄВРОПИ

Ботнарчук А.П.	
ІННОВАЦІЙНІ ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ У ВОКАЛЬНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	38

Запара А.І.	
ЗАГАЛЬНА МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ ДАНІЇ У ХХ СТОЛІТТІ.....	41

Плетньова А.С.	
МИСТЕЦЬКА СКЛАДОВА ОСВІТИ В ЛІЦЕЯХ ФРАНЦІЇ.....	43

Чирва А.О.	
ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДУ ОСМИСЛЕННЯ ІНТОНАЦІЙНО- СТИЛЬОВОГО РОЗУМІННЯ МУЗИКИ.....	46

Маркіна Н.В.	
СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ У ФРАНЦІЇ.....	48

Такишин Р.С.	
ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДУ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	50

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ БАНДУРИСТА ВІРТУОЗА С. БАШТАНА

Постановка проблеми та її актуальність. В умовах націоналізації українського мистецтва, актуальним є питання розвитку бандурного мистецтва на Україні. Відповідно до цього творчість С.Баштана набуває важливе значення.

Бандурне мистецтво за дуже короткий час, а саме півстоліття дуже швидко розвивалось від рамок домашнього та придворного музикування до академічного (професіонального). Фундатором цього процесу став видатний український бандурист-віртуоз та педагог, народний артист України, професор Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського - Баштан Сергій Васильович.

Відомий діяч вніс вагомий вклад у розвиток бандурного мистецтва як виконавець і педагог. Завдяки його праці в бандури з'явився свій репертуар, нове покоління виконавців і сприйняття бандури не як народного інструменту, а більш значущого у музичному мистецтві. Сергій Васильович Баштан є автором понад 30-ти оригінальних творів, серед яких «Концертні варіації», «Роздуми», «Експромт», варіації на укр. нар. тему «Пливе човен», «Народний танок», «Народний фрагмент», «Думка» та 40 обробок народних пісень, таких як: «Прилетіла ластівонька», «Нема гірше, як в неволі», «Ой горе тій чайці», «Чорна рілля ізорана» та інші.

«Школа гри на бандурі» (1984), написана С.Баштаном у співавторстві з А. Омельченком – стала першою в Україні навчально-методичною основою для виховання виконавців-професіоналів високого рівня. Педагог-виконавець здійснив фундаментальну працю з підбору, систематизації, редагування репертуару для бандуристів усіх рівнів і сприяв їх друку у видавництві «Музична Україна» (33 випуски «Бібліотеки бандуриста», 30 випусків «Взяв би я бандуру», 12 випусків «Репертуару бандуриста» та інші).

Багаторічна виконавська діяльність С. Баштана як соліста-інструменталіста була пов'язана з Ансамблем бандуристів Українського радіо і телебачення, оркестром Державного Українського Академічного Народного хору імені Г. Верьовки (1948–1954 рр., 1959– 1969 рр.) та іншими концертними установами (1969–1988 рр.). Також відомий діяч

виступав з концертами у філармонії, Національній спілці композиторів, на радіо і телебаченні.

Сергій Васильович Баштан виховав цілі покоління видатних музикантів серед яких є народні артисти України Р. Гриньків, В. Єсіпок, П. Чухрай, тріо «Вербена» (у складі О. Калини, Л. Ларікової, Л. Зайнчківської), заслужені артисти України Р. Борщ, В. Войт, О. Степанюк, Т. Столяр, Г. Топоровська, Л. Федорова (Коханська), заслужені діячі мистецтв України Н. Морозевич, В. Кушпет, лауреати міжнародних конкурсів Л. Дедюх, Л. Мандзюк (Валерко), І. Панасюк, О. Симонова (Бордилюк).

Дослідники музичної спадщини С. Баштана, констатували його високий рівень, як музиканта-педагога: (О. Білаш, І. Близнюк, А. Гуменюк, С. Козак, І. Немирович, О. Соботович, В. Юхимович). Серед них є і вихованці видатного композитора, це І. Панасюк, Н. Брояко.

І. Панасюк виділяє особливості педагогічної діяльності С. Баштана, яка базується «на чотирьох пріоритетних принципах стратегічного характеру: 1) виховання особистості з власним творчим обличчям – звідси індивідуальний підхід до учнів, синтез навчальних і виховних завдань; 2) навчальний процес – спільна діяльність учителя і учня на партнерському рівні; 3) строге дотримання у співпраці правил морально-етичного кодексу; 4) паритетність оригінальних творів українських композиторів і перекладень класичної музики у педагогічному репертуарі».[1,с.9]

Окремо С. Баштан приділяв увагу роботі над сольним інструментальним твором, яка поділяється на два етапи : «1) опрацювання елементів музичної виразності – звук, артикуляція та інтонація, темпо-метро-ритм, динаміка; 2) цілісне осмислення інтерпретаційних завдань – жанр, форма, композиція, стиль».[1,с.9]

Особливу увагу педагог надавав: «1) культурі звука зі збереженням специфічності інструмента; 2) техніці – як системі прийомів, штрихів та навичок гри, синтезу художнього і технічного; 3) осмисленню форми, загальної архітекτονіки виконуваного твору, його структурно-сміслових розділів, усіх типів контрастів; 4) жанрово-стилістичній своєрідності музики різних епох – давньої, романтичної, сучасної; 5) інтерпретаційності як “неоднаковість” виконання, що зумовлюється розумінням “статичних” і “мобільних” джерел інтерпретації (за теорією М. Давидова)»[1,с. 9]

На основі педагогічно-виконавських традицій В. Кабачка, послідовник його вокально-інструментальної школи виконавства

С. Баштан, відмічав, що для «збагачення, піднесення рівня професійної досконалості та художньо-естетичної вартості твору», слід «у сольному виконавстві – ускладнювати і збагачувати інструментальної партії бандури».

Висновок. Таким чином попередньо –функціональна та художньо-виразова роль партії бандури, дійде до рівня образно-сислової паритетності вокалу та інструменталізму. Розширення репертуарних меж сучасними творами та аріями з опер західноєвропейських та вітчизняних авторів; сприяє в ансамблевому виконавстві – тембрально-динамічній збалансованість вокального триголосся та інструментальної пластовості бандурних партій.

Ці засади і принципи, покладені в основу створення київської школи академічного бандурного виконавства, стали одним із вагомих чинників її продуктивного характеру.

Література

1. Панасюк І. Творча діяльність С. Баштана в контексті становлення київської школи академічного бандурного виконавства / І. Панасюк // Київ.-2008 .- С. 9.
2. Жеплинський Б., Ковальчук Д. Українські кобзарі, бандуристи, лірники / Б. Жеплинський, Д. Ковальчук // Київ. - 2011. - С. 15.

УДК 929:78.071.1

Сотникова Л.О.

МИКОЛА ЯКОВИЧ ЧАЙКІН –ВИКЛАДАЧ, КОМПОЗИТОР, ХАРКІВ'ЯНИН

Анотація. У статті висвітлено творчий шлях викладача, композитора Чайкіна М.Я. Підкреслена важливість контакту двох творчих особистостей, викладачів - харків'ян – Чайкіна М.Я. і Комаренко В. А. Зроблена спроба звернути увагу дитячих викладачів - баяністів на важливість звернення до класичного педагогічного репертуару.

Ключові слова: Чайкін, баян, дитячий альбом, музикант, харків'янин.

Аннотация. В статье освещен творческий путь преподавателя, композитора Чайкина Н.Я. Подчеркнута важность контакта двух творческих личностей, преподавателей - харьковчан – Чайкина Н. Я и Комаренко В. А. Сделана попытка обратить внимание детских